

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра Фінансового менеджменту та фондового ринку
(найменування кафедри)

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

“ ” _____ (підпис)
_ 2020_ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності **072 Фінанси, банківська справа та страхування**
(шифр та найменування спеціальності)
за магістерською програмою професійного спрямування **Корпоративні**
фінанси
(назва магістерської програми)

на тему: **«Управління інвестиційним портфелем фінансової
установи»**

Виконавець:

студент 6 курсу факультету **ФБС**
Самокіш Владислав Віталійович

/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., доцент

Лапіна Ірина Сергіївна

/підпис/

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИМ ПОРТФЕЛЕМ.....	6
1.1 Сутність, основи та класифікація портфельного інвестування....	6
1.2. Особливості інвестиційної діяльності комерційного банку.....	21
1.3. Методи оцінки ефективності управління інвестиційним портфелем.....	28
РОЗДІЛ 2. ПРАКТИКА УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИМ ПОРТФЕЛЕМ БАНКІВ УКРАЇНИ.....	36
2.1. Інвестиційна діяльність банків України.....	36
2.2. Аналіз фінансового стану комерційного банку ПАТ АБ «Південний».....	43
2.3. Оцінка ефективності управління інвестиційним портфелем ПАТ АБ «Південний».....	54
РОЗДІЛ 3. СТРАТЕГІЧНІ ОРІЄНТИРИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИМ ПОРТФЕЛЕМ БАНКУ.....	63
3.1. Міжнародний досвід управління інвестиційним портфелем.....	63
3.2. Прогнозування результатів інвестиційної діяльності ПАТ АБ «Південний» засобами математичного моделювання.....	70
3.2. Пріоритетні напрями удосконалення системи управління інвестиційним портфелем ПАТ АБ «Південний».....	75
ВИСНОВКИ	80
Список використаних джерел	83
Додатки	87

ВСТУП

Одним з найважливіших елементів фінансової системи держави являються комерційні банки, які акумулюючи ресурси населення розміщують їх відповідно до поточних потреб економіки. Річні обсяги інвестицій поки що залишаються на низькому рівні через несприятливий інвестиційний клімат, що пояснюється недосконалою законодавчою базою, нерозвиненим фондовим ринком та фінансово-кредитною системою, а також низьким рівнем трансформації заощаджень населення до інвестування, що призводить до відтоку капіталу за кордон та не сприяє залученню іноземних інвестицій в економіку України.

Саме активізація інвестиційного процесу є тією головною складовою економічних вимог, які повинні забезпечити подальші реальні зрушення в економічному розвитку суспільства, перехід економіки на якісно інший рівень індустріального розвитку та інвестиційний тип відтворення, підвищити рівень конкурентоспроможності на світовому ринку. Банки шляхом формування портфелів цінних паперів можуть не тільки бути постачальниками фінансових ресурсів, що матиме позитивний вплив на розвиток економіки, але й ще значно підвищувати свою ефективність та прибутковість.

Актуальність теми обраної теми. Стабільна банківська система країни свідчить про ефективне функціонування країни в цілому. Основним джерелом доходів банків на даний момент є отримання прибутку від кредитних операцій, але здійснення портфельних інвестицій має перспективи стати важливим напрямком діяльності банку з точки зору отримання прибутку та економічного зростання економіки. Подолання спаду в інвестиційному процесі пов'язане з пошуком джерел його фінансування і залученням вільних фінансових ресурсів від структур, що ними володіють. Актуальність дослідження зумовлене питанням розширення участі комерційних банків в інвестиційних процесах країни задля стимулювання

економічного зростання та технологічного розвитку виробництва товарів та послуг.

Досліджуючи питання особливості інвестиційної діяльності банків використовував статті відомих вчених таких як: І. А. Бланк, Д. М. Гладких, Б. В. Губський, К. Г. Зуллас, О. В. Мертенс, М. І. Бірман, О. М. Буренін, Є. Ф. Жуков. Для висвітлення питань моделювання, формування та управління портфелем цінних паперів комерційного банку використовувались концептуальні положення сучасної інвестиційної теорії економістів - М. Гордона, Дж. М. Кейнса. Г. Марковіца, П. Массе, Дж. Тобіна, В. Шарпа.

Метою даної кваліфікаційної роботи є узагальнення теоретичних засад інвестиційного портфелю та надання рекомендацій щодо вдосконалення методів управління інвестиційним портфелем ПАТ АБ «Південний»

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні завдання:

1. розкрити економічну сутність портфельного інвестування
2. визначити особливості здійснення інвестиційної діяльності комерційним банком
3. розглянути основні методи оцінки ефективності управління інвестиційним портфелем
4. проаналізувати діяльність українських банків щодо їх інвестиційної діяльності
5. провести аналіз фінансового стану комерційного банку ПАТ АБ «Південний»
6. провести діагностику поточного ступеня ефективності управління інвестиційним портфелем ПАТ АБ «Південний»
7. дослідити світовий досвід управління інвестиційним портфелем міжнародних фінансових установ
8. зробити прогноз результатів інвестиційної діяльності ПАТ АБ «Південний» засобами математичного моделювання

9. запропонувати напрями вдосконалення системи управління інвестиційним портфелем ПАТ АБ «Південний»

Об’єкт дослідження: економічні процеси, пов’язані з інвестиційною діяльністю комерційних банків.

Предмет дослідження: теоретичні та практичні засади формування інвестиційного портфеля фінансової установи.

Методи дослідження: у процесі дослідження застосовувалися загальнонаукові та спеціальні методи пізнання економічних явищ і процесів. Метод аналізу і синтезу використовувався при визначенні сутності інвестиційного портфеля та наведені його класифікації. Також для проведення детального аналізу були застосовані історичний та порівняльний методи.

Інформаційна база дослідження: Закон України про банки та банківську діяльність, статистичні дані Національного банку України, фінансова звітність фінансової установи АБ «Південний», матеріали періодичних видань, посібники, підручники, монографії, матеріали Інтернет ресурсів.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що сформульовані в кваліфікаційній роботі положення, узагальнення, висновки та пропозиції мають як загальнотеоретичне, так і прикладне значення. Розроблені в кваліфікаційній роботі положення можуть бути впроваджені та використані менеджментом АБ «Південний» задля збільшення ефективності їх інвестиційної діяльності.

Структура кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (43 найменувань) та семи додатків. Загальний обсяг роботи становить 89 сторінок. Основний зміст викладено на 77 сторінках. Робота містить 25 таблиць, 19 рисунків.

ВИСНОВКИ

Отже, банківська інвестиційна діяльність реалізує важливі макро - і мікроекономічні функції забезпечення поступального розвитку економіки країни і сприяє успішному розвитку самих банків і всієї банківської системи. Саме в цих умовах важливого значення набуває інвестиційне спрямування діяльності банків. У результаті проведення кваліфікаційного дослідження були сформовані наступні висновки:

1) У результаті розкриття сутності поняття портфельного інвестування було визначено, що це метод здійснення інвестиційної діяльності, що передбачає розподіл загальної суми тимчасово вільних грошових коштів між кількома об'єктами інвестиційних активів. При цьому вибір активів і визначення частки ресурсів, що спрямовується на вкладення в кожен, визначаються з урахуванням співвідношення прибутку та ризику, який готовий понести інвестор. В залежності від ступеня ризику та цілей інвестиційного портфеля існують різні стратегії та типи інвесторів та при формуванні інвестиційного портфеля повинна враховуватися цільова стратегія вкладення в інвестиційні об'єкти. Основна мета формування портфеля цінних паперів - зберегти і примножити капітал.

2) Інвестиційною діяльністю банку було визначено вкладення грошових та інших резервів банку в цінні папери, нерухомість, статутні фонди підприємств та інші об'єкти вкладень, ринкова вартість яких здатна зростати і приносити банку дохід у формі відсотків, дивідендів, прибутку від перепродажу.

3) Аналізуючи різні методи оцінки ефективності управління портфелем цінних паперів було визначено, що це є необхідною мірою задля контролю ризиків інвестиційної діяльності банків. Основними методами є моніторинг доходності та можливих збитків портфеля, а також інтегрованих показників за допомогою коефіцієнтів Тейнора, Шарпа та Дженсена.

4) Проаналізовано поточний стан інвестиційної діяльності банків України. На основі даного аналізу було визначено, що найбільшу частку у портфелях українських банків займають державні облігації. Банки у своїй більшості дуже мало інвестують в реальний сектор економіки України, що значною мірою зумовлено як їх неготовністю надавати великі й довгострокові кредити, так і нестійкістю функціонування виробничих підприємств, відсутністю реальних структурних перетворень у вітчизняній економіці, а отже, високими кредитними ризиками. Загалом низька інвестиційна активність банків спричинена малою кількістю якісних та дохідних корпоративних активів на внутрішньому ринку.

5) У результаті проведення аналізу фінансового стану ПАТ АБ “Південний” за допомогою трьох різних підходів було визначено, що хоча й банк має певні проблеми з миттєвою ліквідністю, але все одно здатний задовольняти вимоги кредиторів та є фінансово стабільною та забезпеченою установою. Також було відмічено стрімке зростання доходів та прибутку банку в останні роки, що є позитивним фактором при проведенні його оцінки.

6) На основі проведення аналізу інвестиційної діяльності АБ “Південний” були визначені основні її характеристики: значне переважання державних облігацій та депозитних розписок у загальному складі портфеля, що використовуються для управління ліквідністю та спрощення отримання рефінансування; наявність закордонних інвестицій у цінні папери урядів інших держав та корпоративні облігації; значне збільшення обсягів вкладень у цінні папери протягом останніх чотирьох років; посилення впливу інвестиційної діяльності на формування активів та доходу банку за період 2016-2020 рр.; загальна дохідність портфеля залишається нижчою у порівнянні із кредитними операціями.

7) Висвітлено світовий досвід управління інвестиційним портфелем зарубіжними банками та можливості його застосування аналізованим банком. Було виявлено, що в портфелях іноземних банків, крім державних цінних

паперів, значну частку мають корпоративні облігації. У такий спосіб банки позитивно впливають на розвиток бізнесу та економіки.

8) Запропоновано початкові напрями вдосконалення системи управління портфелем цінних паперів АБ “Південний” та приділено увагу необхідності державного стимулювання інвестиційної діяльності банківської системи в цілому. Основними напрямками збільшення ефективності для банку були визначені: розробка чіткої стратегії інвестиційної діяльності із визначеними пріоритетами та цілями; розробка системи моніторингу на основі інтегрованих показників для управління ризиком та дохідністю; збільшення частки довгостроково залучених ресурсів для розширення варіації можливих об’єктів інвестування; застосування більшої кількості типів активів при формуванні портфеля задля його диверсифікації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України Про банки та банківську діяльність ВВР 2001, № 5-6, ст.30
2. Статистичні дані Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.minfin.gov.ua/>
3. Статистичні дані Державної Казначейської служби [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.treasury.gov.ua/>
4. Наглядова статистика НБУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.bank.gov.ua/>
5. Звітність Публічного акціонерного товариства АБ «Південний» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.com.ua/ru/reporting>
6. Річний звіт ПАТ АБ «Південний» 2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.com.ua/ru/reporting>
7. Річний звіт ПАТ АБ «Південний» 2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.com.ua/ru/reporting>
8. Річний звіт ПАТ АБ «Південний» 2018 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.com.ua/ru/reporting>
9. Річний звіт ПАТ АБ «Південний» 2019 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.com.ua/ru/reporting>
10. Консолідований звіт ПАТ АБ «Південний» за третій квартал 2020 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.com.ua/ru/reporting>
11. Основні показники діяльності банків України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.bank.gov.ua/>
12. Доходи та витрати банків України 2016-2020 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.bank.gov.ua/>
13. Нормативи капіталу банків та їх складові [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.bank.gov.ua/>
14. Обсяги активних операцій банків України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.bank.gov.ua/>
15. Мельников Р. Оптимізація ризикового портфеля цінних паперів із фіксованим доходом доходом //. – 2016. – № 20 (179), с.54 – 56.

16. Комарницька Р.Г. Активізація інвестиційної діяльності комерційних банків // Науковий вісник Чернівецького університету. Випуск 141-142. Економіка. – Чернівці: Рута, 2002. – С.73-78 (0,7 д.а.).
17. Комарницька Р.Г. Напрями активізації та підвищення ефективності інвестиційної діяльності комерційних банків України // Науковий вісник Чернівецького університету. Випуск 162. Економіка. – Чернівці: Рута, 2002. – С.71-76 (0,7 д.а.).
18. Беліков А.В. Необхідність активізації участі банків в інвестиційному процесі витікає із взаємозалежності успішного розвитку банківської система та економіки в цілому// Методичний журнал «Інвестиційний банкінг» № 3(3)/2010
19. Гриценко Л. Л. Банківська система України: сучасний стан і напрями розвитку / Л. Л. Гриценко, Є. Ю. Онопрієнко // Гроші, фінанси і кредит. - 2010. - № 10. - С. 111-116.
20. Егоров А. Е. Проблеми діяльності комерційних банків на сучасному етапі розвитку економіки /А. Е. Егоров // Гроші та кредит. - 2008.- №6.- с.24-30.
21. Банківські операції: Підручник / за ред. А.М. Мороза. К.: КНЕУ. – 2005. – 384 с.
22. Кириченко О. Діяльність українських інвестиційних банків // Банківська справа. – 2009. - №2. –С. 57.
23. Підсумки діяльності комерційних банків // Вісник НБУ. - 2018. - №3. - С.48-60;
24. Підсумки діяльності комерційних банків // Вісник НБУ. - 2019. - №3. - С.48-72.
25. Приказюк Н.В. Інвестиційна діяльність комерційних банків на ринку цінних паперів: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.08/ Н.В.Приказюк. - Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. - К., 2007.
26. Енциклопедія банківської справи України ./[під ред.. Стельмаха В.С.]-К.: Молодь, 2001.-680с.

27. Інструкція НБУ “Про порядок регулювання діяльності банків України”, №368 від 28.08.01 р.
29. Бясов К.Т. Основні Аспекти Розробки інвестиційної стратегії організації // Фінансовий менеджмент. — №4. — 2003. - с.16-19.
30. Гітман Л. Дж., Джонк М.Д. Основи інвестування: [пер. с англ.] / Л. Дж. Гітман, М.Д. Джонк - М. Дело, 1999. - 1008 с.
31. Річний звіт про фінансові результати Промислово-комерційного банку Китаю [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.icbc-ltd.com/ICBCLtd/Investor%20Relations/Financial%20Information/Financial%20Reports/>
32. Річний звіт про фінансові результати банку HSBC [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.hsbc.com/investors/results-and-announcements/annual-report>
33. Воробьева І.Г. Проблеми участі комерційних банків в інвестиційній діяльності. / І.Г. Воробьева, Л.К. Шарікаєва // Інноваційні технології в освіті та економіці- 2018. - Т. 14. - № 1-2 (7). - С.153-156.
34. Дмитрієва І. Н. Сутність інвестиційної діяльності комерційного банку. / І.Н. Дмитрієва // Молодий вчений. – 2012. – №8. – С. 94-96.
35. Долгова С. А. Інвестиційна політика комерційних банків. / С. А. Долгова // Управління суспільними та економічними системами. - 2011. - № 2. - С. 1–11.
36. Ісаєва О.А. Управління ризиками за допомогою використання похідних цінних паперів. / О.А. Ісаєва, Т.Г. Бондаренко // Управління суспільними та економічними системами. - 2017. - № 6. - С. 44-48.
37. Коротаєв М. Д. Особливості інвестиційних операцій банківських організацій / М.Д. Коротаєв // Проблеми сучасної науки та освіти. – 2015. № 2 (32). – С. 2.
38. Ліман І. А. Інвестиційна стратегія та політика комерційного банку. / І. А. Ліман, В. Д. Казінян // Міжнародний науково-дослідний журнал. - 2015. - № 6 (37). - С. 63.

39. Мазикова О.В. Інвестиції банків у цінні папери: сутнісний аспект та тенденції розвитку в сучасних умовах. / О.В. Мазикова, Н.Н. Юманова // Економічні та соціальні зміни: факти, тенденції, прогнозування. - 2015. - № 6. - С. 202.
40. Кириченко О. Діяльність українських інвестиційних банків // Банківська справа. – 2009. - №2. – С. 57.
41. Приказюк Н.В. Інвестиційна діяльність комерційних банків на ринку цінних паперів: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.08/ Н.В.Приказюк. - Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. - К., 2007.- 21 с.
42. Фінансовий менеджмент / І. С. Лапіна, О. М. Гончаренко та ін., за заг.ред. І.С. Лапіної – Одеса: Атлант, 2016. – 313 с.
43. Звіт Федеральної резервної системи США про стан банківської діяльності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.federalreserve.gov/>